

Teknik og Miljø

1. Ydre vilkår, grundlag og strategi

Teknik og Miljø's vision er at skabe rammevilkår i verdensklasse og realisere Aarhus' markante vækstpotentiale. Det sker gennem kompetente og løsningsorienterede samarbejder, internt og med virksomheder, videninstitutioner, netværk og enkeltpersoner.

Teknik og Miljø skal sikre rammerne for, at Aarhus udvikles som Vestdanmarks hovedby. Det omfatter blandt andet, at der skal sikres plads til 375.000 indbyggere frem til 2030. Samtidig skal Aarhus være en miljømæssig bæredygtig kommune, der er CO₂-neutral i 2030.

Teknik og Miljø's indsats er reguleret af en lang række sektorlove vedrørende de enkelte områder.

Blandt de vigtigste byrådsbeslutninger kan nævnes:

- Planstrategi 2011 og Kommuneplan 2013
- Beslutning om CO₂-neutralitet i 2030 (2009)
- Samspil 2025 – Vision for en sammenhængende og bæredygtig mobilitet i Østjylland (2013)
- Kollektiv Trafikplan (2010)
- Handlungsplaner for trafiksikkerhed og trafikmiljø, tilgængelighed, skoleveje samt Cykelhandlingsplanen
- Trafikplan for Aarhus Midtby (2005)
- Parkeringspolitik (2012)
- Handlungsplan for De Bynære Havnearealer (2001)
- Risikobaseret dimensionering af beredskabet (2008)
- Vandkvalitetsplan (2005)
- Vandforsyningsplan og spildevandsplan (2005 og 2011)
- Vandhandleplan 2013-2015 (2015)
- Delplan for Varmeplan Aarhus (1980)
- Klimavarmeplan (2011)
- Aarhus Kommunes Affaldsplan 2009-2012 (2010)
- Affaldsplan 2015-2018 (2015)
- Investeringsplaner for Varme og Affald (2015)
- Energirenovering af Aarhus Kommunes bygninger (2013)

2. Mål for effekt og ydelser

2.1 Budget 2016: Overordnede effektmål

Teknik og Miljø's indsats er specielt fokuseret på fem områder:

Mål 1.0: Vi skal sikre liveability (effektmål)

Mål 2.0: Vi skal sikre bæredygtig vækst (effektmål)

Mål 3.0: Vi skal sikre en by i social balance (effektmål)

Mål 4.0: Vi skal sikre mobilitet og forbundethed (effektmål)

Mål 5.0: Vi skal sikre en effektiv og serviceminded drift (effektmål)

Der er knyttet delmål til hvert indsatsområde.

2.2. Delmål og målopfyldelse

Mål 1.0: Vi skal sikre liveability (effekt mål)

Vi skal gøre byvækst og fortætning til en vinderdagsorden, ikke mindst lokalt i de områder, hvor byen vokser.

Byens vækst giver os muligheden for at gøre Aarhus mere "liveable".

Vi skal tænke liveability ind i sammenhæng med alt, hvad vi gør.

Byens grønne og blå områder skal beskyttes og udvikles, så der skabes mere plads til en mangfoldighed af natur i byen. Det kan handle om:

- Mobilitet
- Byplanlægning
- Nudging
- At skabe flere fælles grønne og blå rekreative arealer
- Aktiviteter i byrummet (fx Smag på Aarhus) og afstanden til disse områder
- Klimatilpasning eller flere levende og attraktive byrum, når vi i øvrigt udvikler byen.
- At aarhusianerne skal opleve et større medejerskab til vores fællesarealer.

Vores vision er at skabe rammevilkår i verdensklasse og realisere Aarhus' markante vækstpotentiale. Det gør vi gennem kompetente og løsningsorienterede samarbejder med hinanden, virksomheder, videninstitutioner, netværk og enkeltpersoner.

Via Klimasekretariatet indgår Aarhus Kommune løbende klimapartnerskabsaftale med virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Aftalerne giver muligheder for virksomheden i at indgå i et innovativt fællesskab sammen med kommunen, de andre virksomheder og uddannelsesinstitutioner i netværket.

Teknik og Miljø opretholder en aktiv dialog med fællesrådene i kommunen. I de kommende år afsøges mulighederne for at fremme medborgerskab gennem at inddrage frivillige kræfter i blandt andet vedligeholdelsen af byens grønne områder.

I 2015 former vi en fælles udviklingsramme for arbejdet – bl.a. i form af City Lab, liveability-målinger og 360 graders perspektiv på byudvikling.

Delmål 1.1: [CME] Naturarealet i det åbne land skal fordobles frem mod 2030 og være af høj kvalitet. Bynaturen skal forbedres. Det skal udmøntes i klare mål for bynaturen. Biofaktor introduceres som plan- og designværktøj. 94 pct. af aarhusianerne skal senest i 2020 have højst 500 meter til et offentligt tilgængeligt grønt område (effekt mål).

Status og forventet målopfyldelse:

Tabel 1.1: Målinger af liveability

Naturareal, km², bynatur og andel boligområder med højst 500 m afstand til grønt område	R 2013	R 2014	B 2015	B 2016
Succeskriterium I: Naturareal Skove (tilvækst)*	25 km ²	30 km ²	35 km ² 400 ha*	40 km ²
Succeskriterium II: Bynatur	-	-	-	Opstilling af mål for bynatur og introduktion af biofaktor vil foreligge i 2016.
Succeskriterium III: Andel boligområder med afstand under 500 m til offentligt tilgængeligt grønt område	81 %	84 %	84 %	94 %**

*) Ny skov (kommunal skov, statsskov og privat skov) rejst i perioden 2009 – 2015.

***) I alt 94 pct. af kommuneplanens BO områder (boligområder) skal ligge inden for 500 m fra et tilgængeligt grønt område og andelen skal gerne forøges.

Naturarealet skal fordobles

Målet rummer flere indikatorer og har blandt andet afsæt i Naturkvalitetsplan 2013-2030, vedtaget 3. december 2013. Målet skal ses i forhold til registreringen i 2008.

Skovarealet skal ifølge kommuneplan 2009 være forøget med 3.200 ha inden 2030. I perioden 2009 – 2014 er skovarealet blevet forøget med 400 ha. Der er pt. ikke sat konkrete mål for skovrejsningen i 2016 og budgetoverslagsårene.

Bynaturen skal forbedres

Når byen omdannes og udvides, skal grønne og blå arealer integreres i projektområderne. Som udgangspunkt skal naturindholdet fastholdes, men på sigt kan biofaktoren anvendes til at sætte øgede krav om forbedring af bynaturen.

Biofaktor er en miljøindikator for byens udearealer, som kan anvendes som et værktøj til beregning af miljø-ydeevnen af byens udearealer. Biofaktor defineres med et simpelt udregnet tal naturindholdet i et område og kan dermed anvendes til vurdering af et områdes naturindhold og miljøfunktion ved hjælp af enkle, målbare data. Planlægningsværktøjet "biofaktor", udarbejdet af SBI, inddrages for at kunne dokumentere naturindhold før og efter byomdannelsen.

Biofaktor sikrer, at en grøn by ikke kun defineres gennem gadetræer og offentlige parker. Hele byen – boliger, kontorer, institutioner m.v. - bidrager til den grønne by.

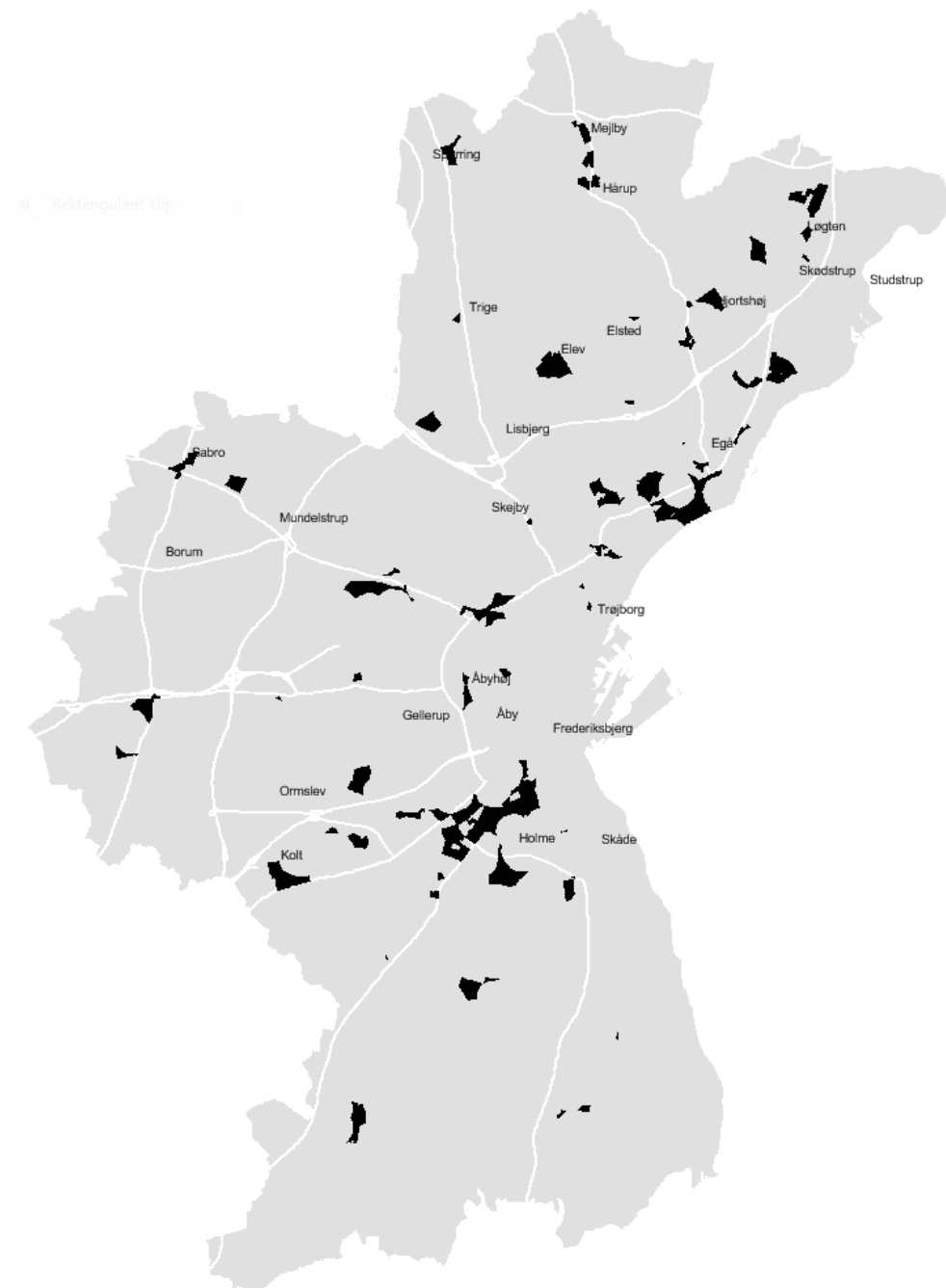
For et konkret byomdannelsesprojekt på Bryggervej har der ved hjælp af biofaktor-beregningsværktøjet kunnet dokumenteres en udvikling fra 0,28 til 0,69.

90 pct. af aarhusianerne skal have højst 500 m til et grønt område

Byrådet har vedtaget et mål om, at 90 pct. af boligerne skal ligge inden for 500 m fra et offentligt grønt område i 2020.

Andelen af boliger (kommuneplanens BO områder), der ligger længere end 500 meter fra et offentligt grønt område (dvs. kommunalt ejede parker, skove, strande og naturområder samt statsligt ejede skove, strande og parker) fremgår af figur 1.1.

Figur 1.1: Andel områder, der har længere end 500 meter til et offentligt tilgængeligt grønt område

De sort markerede områder i figur 1.1 har længere end 500 m til et offentligt tilgængeligt grønt område. Medregnes andre grønne områder end offentligt ejede grønne områder, er Byrådets mål om mindst 90 pct. boliger inden for 500 m fra et grønt område opfyldt. I alt 94 pct. af kommuneplanens BO områder (boligområder) ligger inden for 500 m fra et tilgængeligt grønt område. Det store boligområde i Søndervangskvarteret i Viby ligger imidlertid længere end 500 m fra et grønt område.

Tilgængeligheden mellem boliger og grønne områder i form af trafiksikre stier/ruter vil blive nærmere undersøgt, for at identificere eventuelle "missing links". Målet er at opnå en sammenhængende struktur af rekreative forbindelser, der binder byens parker sammen og giver adgang til det åbne land.

Der vil således blive foretaget undersøgelser, som foruden offentlige rekreative arealer desuden medtager andre områder, som har en rekreativ funktion for borgerne, særligt private fællesarealer og kun private fællesarealer, der har en rimelig størrelse. Endeligt vil den rekreative tilgængelighed i byen blive målt på placeringen af stier i eget trace.

Brugermålingen for så vidt angår tilfredshedstal for byens parker foretages årligt.

Delmål 1.2: [CBA] 80 pct. af aarhusianerne er tilfredse med mulighederne for at deltage i bylivet (effekt mål).

Status og forventet målopfyldelse:

Tabel 1.2: Målinger af aarhusianernes tilfredshed med muligheder for deltagelse i bylivet

	R 2013	R 2014	B 2015	B 2016
Succeskriterium: Tilfredshed med deltagelse i bylivet*	-	-	-	"Temperaturmåling" af Aarhus-mål

*) Målinger udføres i november 2015.

Hvert år i valgperioden gennemfører Epinion en spørgeskemaundersøgelse af aarhusianerne (en "temperaturmåling") for Aarhus Kommune med henblik på at afdække Aarhus-målene "Aarhus er en god by for alle" samt "I Aarhus har vi en høj grad af medborgerskab". Analysen gennemføres første gang i november 2015. Byrådet vil få forelagt resultaterne i forbindelse med regnskabet for 2015 (juni 2016).

I temperaturmålingen kan respondenterne frit kommentere på, hvad der gør Aarhus til en god by for dem, og hvordan de føler Aarhus kan gøres til en endnu bedre by for dem. Der tages således ikke på forhånd stilling til, hvad den enkelte forbinder med "en god by". Desuden indgår der en række baggrundsvariable i undersøgelsen. I den efterfølgende analyse af resultaterne vil der særligt ses på hvem, der er henholdsvis positive eller negative (alder, geografi, livssituation osv.), snarere end hvad der præcis ligger bag den enkeltes besvarelse.

Mål 2.0: Vi skal sikre bæredygtig vækst (effekt mål)

Aarhus skal gå foran som en ressource- og energieffektiv by.

Aarhus skal være CO₂-neutral i 2030. Aarhus skal give borgerne lyst og motivation til at energieffektivisere.

Aarhus skal tage lederskab for grøn omstilling – vores vækst forpligter, og udgør samtidig en enestående mulighed.

Vi skaber løsninger sammen, både på tværs af Teknik og Miljø og sammen med virksomheder og vidensinstitutioner.

Gennem udbud skaber vi fremtidens bæredygtige efterspørgsel, og skaber optimale vilkår for innovation.

Vi tænker mulighederne for bæredygtig vækst ind i løsningen af alle opgaver.

I 2030 rummer Aarhus 75.000 ekstra indbyggere i forhold til 2008, jf. Planstrategien 2008. Denne udvikling sikres blandt andet gennem:

- Bæredygtig byudvikling
- Effektiv myndighedsbehandling
- Vedligeholdelse og udbygning af infrastrukturen
- Udbygningen af et effektivt og attraktivt kollektivt trafiktilbud.

Fjernvarmeproduktionen omlægges til overvejende at være baseret på biomasse. Der oprettholdes et attraktivt kollektivt trafiksystem, og mulighederne for at cykle udbygges. Aa+ - projektet bidrager også til at fremme målsætningen. Byrådet vil med dette projekt bruge ca. 278 mio. kr. på at skabe CO₂-reduktioner på 30 pct. i kommunens bygninger. Det skal ske ved at energirenovere et bygningsareal på cirka 1,3 mio. kvadratmeter.

I 2015 udarbejdes en ny affaldsplan, vandforsyningsplan, Klimaplan 2016 og arbejdet med strategisk energiplanlægning, planstrategi og kommuneplan forberedes.

Delmål 2.1: [CME] Aarhus skal være CO₂-neutral i 2030 (effekt mål).

Status og forventet målopfyldelse:

Tablet 2.1: Ton CO₂ pr. indbygger

	R 2008	B 2015	B 2020	B 2030
Succeskriterium: Udledning af ton CO ₂ pr. indbygger	7,6	5	4	0

Målet er samtidig et overordnet Aarhus-mål.

CO₂-udledningen pr. indbygger var i 2009 7,2 ton, i 2011 6,5 ton og i 2013 6,1 ton.

I forbindelse med budgetforhandlingerne for 2008 vedtog Aarhus Byråd målet om CO₂-neutralitet i 2030 for Aarhus. Målet er fastholdt i de efterfølgende klimaplaner og er senest forankret i Fortællingen om Aarhus.

Fortællingen om Aarhus fastlægger derudover også mål om BNP og antal arbejdspladser samt visionen om Aarhus som en by i bevægelse, herunder nyskabelse, ny teknologi og nye ideer.

Klimaplan 2012-2015 peger, udover CO₂-neutralitet, også på Aarhus som en bæredygtig og energieffektiv by, på forsyningssikkerhed og på at udvikle løsninger, som kan skabe forretning for erhvervsvirksomhederne og vidensinstitutioner.

I forbindelse med udarbejdelsen af en ny klimaplan 2016-2019 ses der på en nedbrydning af målet i yderligere delmål.

Størsteparten af varmeproduktionen i Aarhus Kommune er i dag baseret på kul og dermed fossile brændsler, og fjernvarmeforsyningen står i dag for 20 pct. af den samlede CO₂-udledning i Aarhus Kommune.

Varmeforsyningen i Aarhus Kommune foretager i 2015 - 2017 den største danske konvertering til CO₂-neutral varme. Aarhus Byråd har investeret cirka 3 mia. kr. i nyanlæg. De konkrete projekter er:

- Studstrupværket bliver levetidsforlænget
- Studstrupværket går fra at fyre med kul til at fyre med træpiller
- Nyt biomassefyret kraftvarmeværk i Lisbjerg vil være i drift
- Elkedel vil udnytte vedvarende energi fra vindmøller
- Fjernaflæste målere vil give hurtig viden om det faktiske varmeforbrug.

Hvert andet år leveres CO₂-tal pr. indbygger og totalt.

Delmål 2.2: [CME] Initiativerne på affaldsområdet måles på CO₂-reduktion, økonomi og service overfor kunderne (ydelsesmål).

Status og forventet målopfyldelse:

Tabel 2.2: Miljøeffekt

	B 2018	B 2020	B 2030
Succeskriterium: CO ₂ -reduktion pr. år i ton i forhold til 2014*	6.900	9.400	12.100

*) Beregningerne er foretaget i forhold til kulfyret fjernvarmeproduktion. Dvs. at værdien af CO₂-reduktionen falder med overgangen til biomassefyret. I tallene er indregnet, at der år for år vil være stadig mere af den genanvendelige del af dagrenovationen. Derfor monitoreres udviklingen i indsamlingen og dens effekt.

I den nationale ressourcestrategi vedtaget af KL og Miljøministeriet, Danmark uden affald samt udmøntningen i Ressourceplan for affaldssortering 2013-2018 er der et mål om at opnå genanvendelse af mindst 50 pct. af organisk affald, papir-, glas, træ-, plast- og metalaffald fra husholdningerne i 2022.

Kommunerne får en central rolle for at føre strategiens tiltag ud i livet på lokalt niveau vedrørende initiativer om husholdningernes og kommunernes eget affald. Det betyder, at der vil komme nye indsamlingsordninger for genanvendelige materialer i affaldet, og at borgerne vil blive informeret om de nye systemer og sorteringsmuligheder. Kommunen vil desuden skulle udarbejde kommunale affaldsplaner, der beskriver de nye lokale tiltag. Disse affaldsplaner vil blive sendt i høring, så det sikres, at borgere og virksomheder bliver inddraget.

Affaldsplan 2015-2018 er blevet vedtaget af Byrådet i september 2015.

AffaldVarme Aarhus har ønsket at måle forventede indsatser i affaldsplanen med reel miljøeffekt ved selve genanvendelsen. Papir, pap, plast og metal er de fraktioner, hvor der er dokumenteret en positiv miljøeffekt.

Man har således udvalgt de områder, hvor der påviseligt er størst effekt, således at der er fokus på, hvilke materialer, der skal prioriteres indsatser på. Det vil sige en betragtning om, hvor et ton genanvendt giver mest miljø for pengene. Affaldsplanen 2015-2018 beskriver ikke sortering af det organiske affald, idet miljøeffekten er meget lille.

Desuden er der ikke sikkerhed for, at man kan komme af med det organiske affald, ligesom der vil være en stor økonomisk omkostning forbundet med at indsamle det organiske affald. I denne sammenhæng knytter de nationalt vedtagne mål om genanvendelse af mindst 50 pct. af organisk affald, papir-, glas, træ-, plast- og metalaffald fra husholdningerne i 2022 sig alene til opfyldelse som indsamlingsmål.

Målopfølgning for målet om økonomi og service overfor kunderne sker som led i den vedtagne Affaldsplan 2015-2018.

Delmål 2.3: [CBA] Teknik og Miljø indgår i 2016 partnerskaber med borgere og private aktører om bæredygtighed, begrønning og tilpasning til mere vand (effekt mål).

Status og forventet målopfyldelse:

Tabel 2.3: Antal grønne partnerskaber

	R 2013	R 2014	B 2015	B 2016
Succeskriterium I: Antal partnerskaber*	-	30	63	50
Succeskriterium II: Antal klimatilpasningsprojekter	-	-	10	-

*) Tallet udgør 50 partnerskaber i 2016, fordelt på henholdsvis tre store og ca. 50 små.

For kriteriet "Antal partnerskaber" er der tale om større erhvervsdrivende partnerskaber, samt partnerskaber med interesseorganisationer og foreninger og borgere, der vil indgå partnerskaber og partnerskaber med et udbredelsespotentiale. Kriterierne for partnerskaber er, at det er offentligt tilgængelige projekter, som aktører vil engagere sig i, og som giver lyst til at komme ud i det fri. Partnerskaberne opgøres i vores medborgerskabsteam via projektlister.

I forhold til antal klimatilpasningsprojekter vil der i løbet af 2014 og 2015 blive lavet en række fælles pilotprojekter med Aarhus Vand, som skal være med til at skabe erfaring og viden for fremtidige projekter. Vandmiljø og Landbrugs opgave er dog grundlæggende, jf. Klimatilpasningsplanen, at undersøge, kortlægge og analysere mulighederne med hensyn til klimatilpasning. Vandmiljø og Landbrug har ingen midler til at indgå i partnerskaber om tilpasning til mere vand, men har naturligvis en klar interesse i at få gang i klimatilpasningsprojekter med primært Aarhus Vand.

Mål 3.0: Vi skal sikre en by i social balance (effekt mål)

Vi bygger fremtidens Danmark i Aarhus, og vi skal bygge en by, som hænger sammen socialt, hvor alle har råd til at finde en passende bolig af god kvalitet.

Teknik og Miljø skal til stadighed afbalancere sin indsats. Der skal sikres et alsidigt udbud af bomuligheder. Der skal være plads både til biler, busser og cykler. Byens rum og de rekreative muligheder skal kunne benyttes af alle.

Når vi bygger en by med en varieret sammensætning af boligtyper og ejerformer i byens kvarterer, skabes forudsætningen for velfungerende lokalsamfund, hvor gode skoler, dagtilbud og foreningsliv kan vokse og øge byens sociale kapital.

Flere indbyggere, virksomheder, uddannelser og studerende. Nye bydele og infrastruktur. Flere boliger - mere af det hele.

Det er Teknik og Miljø's fremmeste mål at understøtte byens bæredygtige vækst - både hvad angår det størrelsesmæssige, men også hvad angår betydning og indflydelse. Aarhus skal således bevare positionen som en "vinderby", i en verden præget af konkurrence mellem byerne.

Samtidig skal Teknik og Miljø medvirke til at sikre en dagligdag, der fungerer så godt som muligt for alle. Teknik og Miljø leverer service på en lang række områder, som har betydning for, om Aarhus opleves som et godt sted at investere, bygge, bo, arbejde og opholde sig.

Denne indsats udfoldes inden for den Aarhus-fortælling og de Aarhus-mål, Byrådet har formuleret i 2014.

Aarhus består i dag af ca. 180.000 arbejdspladser, 325.000 indbyggere og 50.000 studiepladser. I 2030 forventes Aarhus at kunne rumme 30.000 flere arbejdspladser, 50.000 flere indbyggere samt 10.000 flere studiepladser.

Teknik og Miljø udarbejder løbende planer for større boligområder og vil i 2015 udarbejde en revideret boligpolitik og forslag til planstrategi samt forberede arbejdet med kommuneplan fra 2016.

Delmål 3.1: [CBM] Alle skal have råd til en passende bolig af god kvalitet. Der skal være tilstrækkeligt og varierende udbud af almene boliger i hele kommunen. Mindst 75 pct. af kvoten til nye almene familieboliger skal anvendes i skoledistrikter med kommunal beslutning om anvendelse af planlovens bestemmelser om planlægning for almene boliger (blandet boligsammensætning) (effektmål).

Status og forventet målopfyldelse:

Kortet viser Teknik og Miljø's forslag til administrationsgrundlag for anvendelsen af planlovens bestemmelser om planlægning for almene boliger. I hvidt markerede områder anbefales plankrav om almene boliger. I skraverede områder er der mulighed for plankrav om almene boliger. I sort markerede områder anbefales ikke flere almene familieboliger. Sidstnævnte kategori omfatter Tilst, Hasle, Ellekær, Tovshøj, Sødal og Søndervang skoledistrikter.

Behovet for små boliger er et hensyn, som indgår i forbindelse med udmøntningen af de ekstra midler til 2.860 ungdomsboliger, der blev afsat til almene boliger i budgetforliget for 2014.

Aarhus vokser og udviklingen forventes at fortsætte i årene fremover med en befolkningstilvækst på op til 4.000 personer om året. Et vigtigt element i realiseringen af Aarhus Kommunes overordnede vision om at være en god by for alle er, at der findes en god bolig til alle borgere uanset forudsætninger, livssituation og indkomst. Byrådet har i budgetforlig 2016 prioriteret 240 mio. kr. til at øge kvoten til nybyggeri af almene boliger

Delmål 3.2: [CBM] Antallet af relevante bomuligheder for henholdsvis studerende og familier skal øges i takt med antallet af studerende og familier og være tidssvarende (ydelses- og effektmål).

Status og forventet målopfyldelse:

Tablet 3.2: Bomuligheder for studerende*

	R 2013	R 2014	B 2015	B 2016
Faktum: Antal studerende	50.194	52.360	54.300	54.600
Succeskriterium I: Bomuligheder i støttede ungdomsboliger	11.358	11.358	11.700	11.900
Succeskriterium II: Ungdomsboliger/kollegier**	788	788	788	524
Succeskriterium III: Dækningsgrad, støttede ungdomsboliger	23 %	22 %	22 %	22 %
Succeskriterium IV: Dækningsgrad i alt	24 %	23 %	23 %	23 %

*) Bomulighederne omfatter også almene familieboliger, der er ommærket til ungdomsboliger, og udlejningsaftaler med fortrinsret for unge til almene familieboliger.

**) Baggrunden for, at succeskriterium III falder i 2016 er, at 264 kollegieværelser nedrives i 2016 på Hejredalskollegiet.

I de seneste 3-4 år er antallet af studerende i Aarhus vokset mere end uddannelsesinstitutionerne forventede i ungdomsboliganalysen fra 2010. Dette har medført, at delmålet ikke er opfyldt. Byrådet har i budgetforlig 2013 opprioriteret nybyggeriet af ungdomsboliger i perioden 2014-2016.

Byrådet har endvidere i budgetforlig 2016 afsat 5 mio. kr. i 2018 og 5 mio. kr. i 2019 til opførelse af almene ungdomsboliger. Dermed vil der blive opført næsten 3.000 almene ungdomsboliger i Aarhus Kommune i perioden 2014-2019.

Table 3.3: Bomuligheder for familier (almene boliger)*

	2000 (1/1)	2010 (1/1)****
Faktum: Samlet antal boliger*	139.119	152.681
Succeskriterium I: Andel ungdomsboliger**	7.300	8.800
Succeskriterium II: Andel ungdomsboliger (i pct.)	5,2 %	5,8 %
Succeskriterium III: Almene familieboliger***	32.702	34.151
Succeskriterium IV: Andel almene familieboliger (i pct.)	23,5 %	22,4 %

*) I boligallet indgår fritidshuse.

**) I tallet for almene ungdomsboliger er medtaget støttede selvejende kollegieboliger. Antallet af ungdomsboliger er skønsmæssigt opgjort, da der ikke foreligger præcise tal.

***) I kommunens statistik/ Danmarks Statistik opgøres ikke antallet af familieboliger, men alene ejertype og boligtype (etagebyggeri, parcelhuse og lign.). Indbyggertallet i Aarhus Kommune udgør pr. 1. januar 2014 323.893 personer. Antallet af familier er 181.902 fordelt på 153.948 husstande.

****) Der foreligger ikke nyere tal end for 2010.

I budgetforlig 2016 fremrykkes 7,5 mio. kr. fra 2020 til 2019 til almene familieboliger. Dermed kan der opføres 410 almene familieboliger om året de kommende fire år. Hertil kommer de 2.860 ungdomsboliger, der er afsat midler til i perioden 2014-2019.

Teknik og Miljø fremsender i sidste kvartal af 2015 et forslag til boligpolitik til byrådet, som har været i høring i september 2015. Heri vil indgå konkrete måltal for almene familieboliger og boliger til studerende.

Mål 4.0: Vi skal sikre mobilitet og forbundethed (effekt mål)

God mobilitet for mennesker og varer er en forudsætning for vækst og for at sikre et godt byliv for alle.

Østjylland som national vækstmotor er ensbetydende med et stadigt voksende mobilitetsbehov – internt i Aarhus, regionalt, nationalt og internationalt.

En sammenhængende infrastruktur er en forudsætning for høj mobilitet.

Transporttilbuddene i Aarhus skal afspejle byens størrelse, og vi skal kombinere transportformerne, så vi får "mest mulig mobilitet for pengene".

Samtidig nødvendiggør hensynet til mennesker, klima og miljø, at vi prioriterer bæredygtige og helhedsorienterede virkemidler.

Trafikken i Aarhus vil vokse væsentligt i perioden frem mod 2030. Det skyldes både, at Aarhus som by vokser og får flere indbyggere og arbejdspladser, og at trafikken generelt vil fortsætte med at stige i både Aarhus og regionen omkring.

Basisprognoserne peger på, at mængden af bilture vil vokse fra 1,3 mio. ture pr. døgn til omkring 2,0 mio. ture pr. døgn i 2030. Væksten på 0,7 mio. bilture pr. døgn svarer til en stigning på ca. 60 pct. Ud over væksten i biltrafikken forventes antallet af ture i den kollektive transport, cykelture og gåture at stige fra 1,1 mio. ture pr. døgn til 1,7 mio. ture pr. døgn i 2030.

Udvikling af kapaciteten i trafiksystemet i Aarhus kan ske på flere måder og vil handle om valg og prioriteringer. På den ene side er der behov for at kunne afvikle væsentligt mere trafik i

Aarhus frem mod 2030. På den anden side er der en grænse for, hvor omfattende infrastrukturudbygninger, det er muligt at gennemføre inden for de rammer, som byens rum og hensyn til klima og miljøet sætter. Valg og prioriteringer handler derfor i høj grad om holdninger til, hvordan fremtidens trafiksystem skal være.

Delmål 4.1: [CBM] Målet er at fastholde fremkommeligheden på det overordnede vejnet, samtidig med at Aarhus vokser (effektmål).

Den helt simple definition for et trængselsindeks er forholdet mellem den målte gennemsnitlige rejsehastighed og den forventede rejsehastighed. Eksempelvis viser beregningerne, at de enkelte strækninger på Grenåvej ind mod Aarhus om morgenen varierer mellem 0,97 og 1,80.

Når trængselsindekset er under 1 betyder det, at rejsehastigheden er hurtigere end forventet, idet en del bilister må have kørt hurtigere end den skilte hastighed, mens et indeks på 1,8 betyder, at rejsehastigheden er lavere end forventet.

Til vurdering af den samlede strækning anvendes der et gennemsnit af de forskellige strækninger, som eksempelvis for Grenåvej om morgenen mod Aarhus giver et indekstal på 1,14.

Status og forventet målopfyldelse:

Tablet 4.1: Trængselsindeks for biltrafikkens fremkommelighed for udvalgte veje/strækninger af veje

	R 2013	R 2014 ^{*)}	B 2015	B2016
Indfaldsveje:				
Grenåvej – fra Bakketofte i Skødstrup til Ringgaden:				
Morgen mod Aarhus		1,14		
Morgen fra Aarhus		0,97		
Eftermiddag mod Aarhus		0,97		
Eftermiddag fra Aarhus		1,00		
Hverdagsdøgn mod Aarhus		0,98		
Hverdagsdøgn fra Aarhus		1,00		
Randersvej – fra Lisbjerg Syd til Stjernepladsen:				
Morgen mod Aarhus		1,73		
Morgen fra Aarhus		1,13		
Eftermiddag mod Aarhus		1,23		
Eftermiddag fra Aarhus		1,41		
Hverdagsdøgn mod Aarhus		1,33		
Hverdagsdøgn fra Aarhus		1,21		
Viborgvej – fra øst Østjyske Motorvej til Ringgaden:				
Morgen mod Aarhus		1,55		
Morgen fra Aarhus		1,10		
Eftermiddag mod Aarhus		1,25		
Eftermiddag fra Aarhus		1,55		
Hverdagsdøgn mod Aarhus		1,24		
Hverdagsdøgn fra Aarhus		1,21		
Silkeborgvej – fra Herningmotorvejen til Ringgaden:				
Morgen mod Aarhus		1,39		

Morgen fra Aarhus		1,00		
Eftermiddag mod Aarhus		1,09		
Eftermiddag fra Aarhus		1,21		
Hverdagsdøgn mod Aarhus		1,13		
Hverdagsdøgn fra Aarhus		1,05		
Skanderborgvej – fra Kolt Skovvej i Hasse- lager til Ringgaden:				
Morgen mod Aarhus		1,28		
Morgen fra Aarhus		1,22		
Eftermiddag mod Aarhus		1,16		
Eftermiddag fra Aarhus		1,25		
Hverdagsdøgn mod Aarhus		1,15		
Hverdagsdøgn fra Aarhus		1,13		
Christian X's Vej – fra Tranbjerg Syd til Skanderborgvej:				
Morgen mod Aarhus		1,29		
Morgen fra Aarhus		0,99		
Eftermiddag mod Aarhus		1,02		
Eftermiddag fra Aarhus		1,07		
Hverdagsdøgn mod Aarhus		1,07		
Hverdagsdøgn fra Aarhus		0,96		
Oddervej – fra Ringvej Syd til Marselis Bou- levard:				
Morgen mod Aarhus		1,02		
Morgen fra Aarhus		0,91		
Eftermiddag mod Aarhus		0,94		
Eftermiddag fra Aarhus		1,18		
Hverdagsdøgn mod Aarhus		0,94		
Hverdagsdøgn fra Aarhus		0,98		
Ringveje:				
Ringgaden – fra Grenåvej til Stadion Allé:				
Morgen mod Syd		1,38		
Morgen mod Nord		1,50		
Eftermiddag mod Syd		1,39		
Eftermiddag mod Nord		1,40		
Hverdagsdøgn mod Syd		1,22		
Hverdagsdøgn mod Nord		1,29		
Ringvejen – fra Tjelevej i Vejlbj til Lyk- kesholms Allé i Viby:				
Morgen mod Syd		1,46		
Morgen mod Nord		1,63		
Eftermiddag mod Syd		1,42		
Eftermiddag mod Nord		1,39		
Hverdagsdøgn mod Syd		1,28		
Hverdagsdøgn mod Nord		1,31		

*) Der er tale om indekstal for 2014. Målingerne for budget 2015 og budget 2016 beregnes og indberettes til den anden kvartalsvise målopfølgning i 2015. Beregningerne er et gennemsnit for årene, og der er ikke taget højde for evt. fejlkilder som f.eks. vejarbejder eller reguleringer af vejnettet i løbet af året.

Der er foretaget beregninger for følgende scenarier:

1. Om morgenen kl. 6-9 mod Aarhus.
2. Om morgenen kl. 6-9 fra Aarhus.
3. Om eftermiddagen kl. 15-18 mod Aarhus.
4. Om eftermiddagen kl. 15-18 fra Aarhus.
5. På hverdagsdøgn mod Aarhus.
6. På hverdagsdøgn fra Aarhus.

Målet fremmes blandt andet gennem Intelligente Transport Systemer (ITS), en løbende udbygning og regulering af vejnettet, samt ved udbygning af alternative transportformer som cyklisme og kollektiv trafik, jf. også delmål 4.2.

Køretiderne følges for udvalgte indfaldsveje samt for Ringgaden og Ringvejen, jf. figur 4.1. Forøgede køretider kan accepteres, hvis de kan henføres til anlægsarbejder, der på længere sigt fremmer mobiliteten.

Fremkommeligheden for de forskellige transporttyper skal undersøges. Borgerne skal ved hjælp af ITS og kampagner ansøres til at ændre transportvaner.

Fremkommeligheden for biltrafikken angives ved et såkaldt trængselsindeks. Indekset er baseret på data vedr. rejsetider, som registreres ved hjælp af BlueTooth enheder. Fremkommeligheden kan desuden følges på de enkelte vejstrækninger, jf. nedenstående figur 4.1 og tabel 4.1.

Figur 4.1: De udvalgte veje og strækninger vedr. biltrafikkens fremkommelighed

Strækninger på indfaldsvejene er valgt ud fra det princip, at strækningen slutter/starter i et punkt lige uden for Ringgaden – så tæt på Ringgaden som muligt i forhold til placeringen af BlueTooth-enhederne. Yderpunkterne er valgt ud fra, at hele ruten foregår på kommunalt vejnet og ud fra de muligheder, som den aktuelle placering af enhederne giver. Der er nogle få

uhensigtsmæssigheder for nogle af strækningerne. På Randersvej er den nærmeste enhed til Ringgaden ved Skovvangsvej, og på Oddervej er den enhed, der er placeret længst væk fra Aarhus umiddelbart syd for Ringvej Syd. På Oddervej vil strækningen i 2015 blive udvidet, idet der sættes en BlueTooth-enhed op på strækningen ved Beder-Malling.

De enkelte veje består af et antal strækninger varierende mellem 4 til 10. Disse strækninger har forskellige længder, trafikintensiteter, trafikmønstre, skiltede hastigheder og udformninger og vil dermed også ofte have forskellige forventede rejsehastigheder.

I 2015 skal udføres yderligere en optimering af signalanlæg med fokus på de områder, hvor der er registreret problemer med fremkommeligheden – særligt afviklingen af svingende trafik.

Der udvikles i 2015 et årsindeks, således det bliver muligt at sammenligne indeks på tværs af årene. Yderligere udarbejdes fra 2016 særskilte analyser af udvalgte vejstrækninger til kvartalsvis målopfølgning – ligeledes til brug for sammenligning af et aktuelt års kvartal med tilsvarende kvartals tal i tidligere år.

Byrådet har tidligere afsat midler til en styrkelse af ITS. De hidtidige initiativer har eksempelvis resulteret i forbedringer af rejsetider på Ringgaden, Ringvejen og Viborgvej. Der er dog stadig en række strækninger, hvor der er et betydeligt potentiale for at styrke fremkommeligheden gennem anvendelse af ITS. Byrådet har derfor i budgetforlig 2016 afsat 34,5 mio. kr. til udvikling af området.

Delmål 4.2: [CBM] Væksten i transporten i Aarhus skal primært ske inden for kollektiv trafik, cyklisme og gående trafik (effektmål).

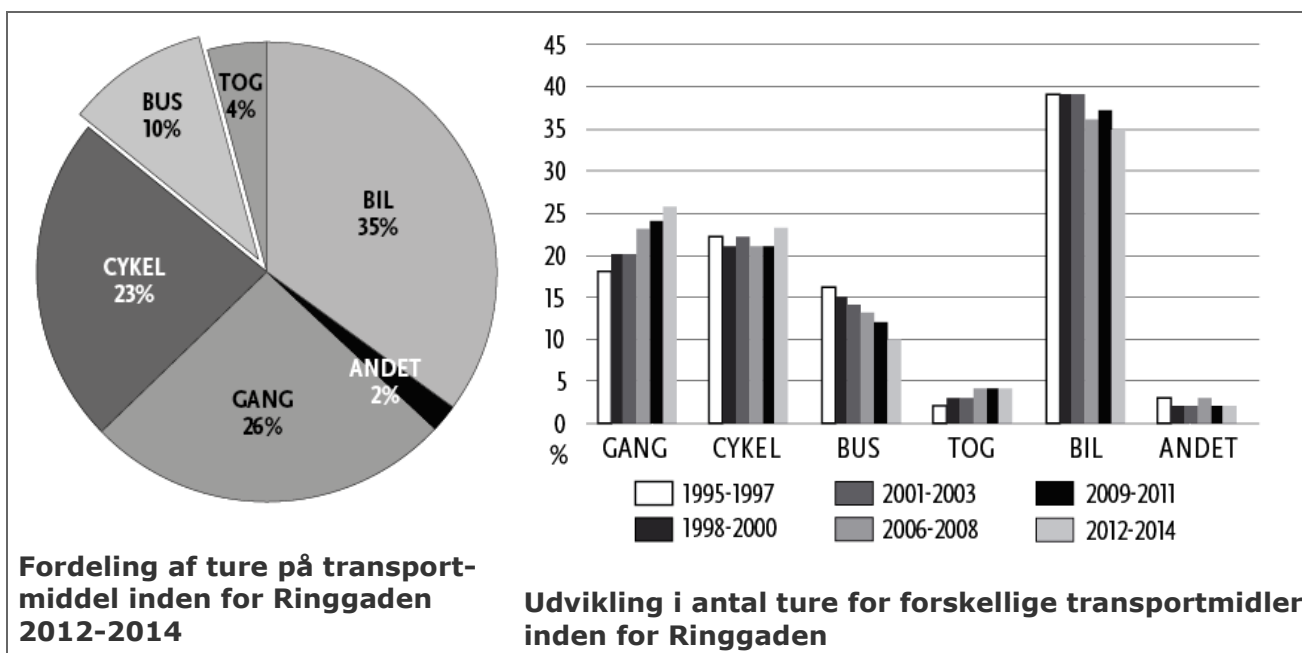
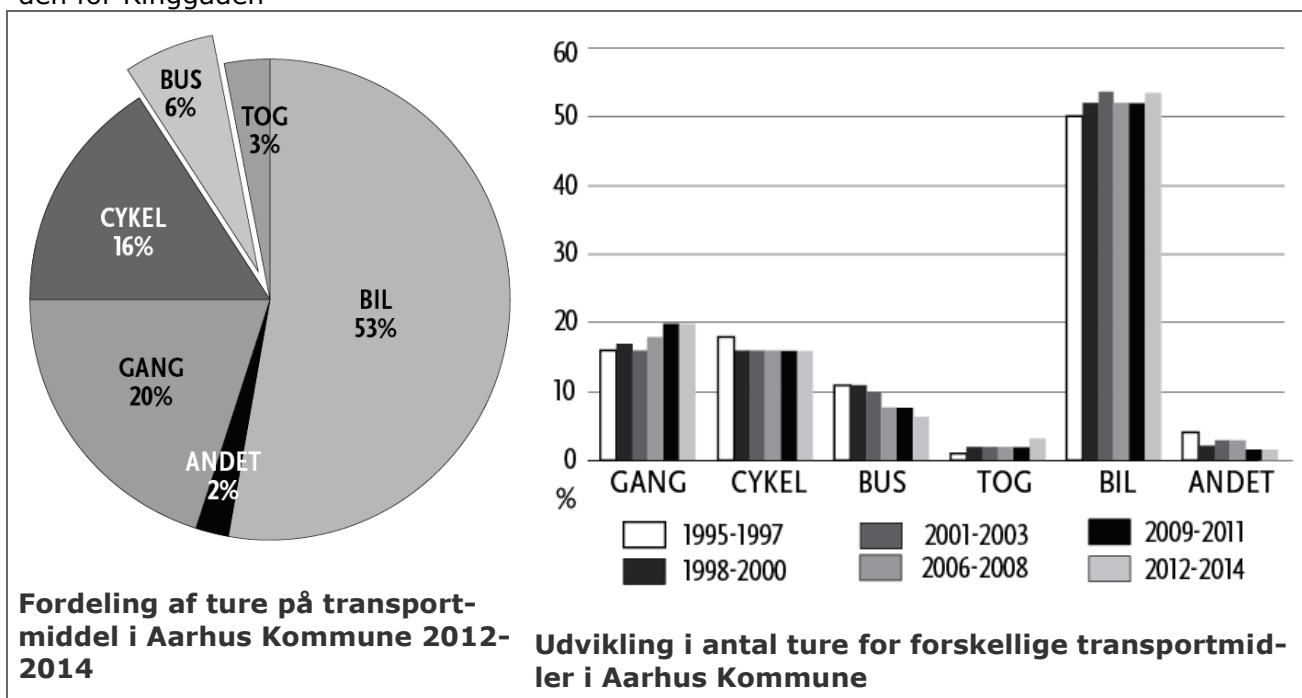
Status og forventet målopfølgelse:

Målet operationaliseres ved udviklingen i den relative andel af ture fordelt på forskellige transportformer i Aarhus Kommune.

Nedenstående figur 4.2 viser transportmiddelfordelingen opgjort som andelen af det samlede antal ture for 2012-2014.

Figur 4.2: Transportmiddelfordeling 2012-2014 i Aarhus Kommune og Aarhus Kommune inden for Ringgaden*

*) Et repræsentativt udsnit af de 10-84 årige, bosat i Danmark, adspørges året rundt om deres rejseaktivitet på dagen før interviewet. En tur er defineret som hver gang, en respondent bevæger sig på gaden/vejen, for at komme til en ny aktivitet/formål eller et nyt sted. Alle ærinder, aktiviteter og ophold i løbet af dagen medtages. Eventuelt skift af transportmiddel undervejs er en del af samme tur. Udtur og hjemtur er (mindst) to ture, idet respondenterne skal opdele turen i alle formål undervejs.

Transportvaneundersøgelsen er en interviewanalyse, hvis formål er at kortlægge den danske befolknings trafikale adfærd. Hver dag året rundt interviewes et antal personer om deres rejseaktivitet. Årligt interviewes ca. 10.000 personer.

Beregninger for den sidst registrerede periode - årene 2012-2014 - viser, at ca. 53 pct. af turene i Aarhus foregår med bil, ca. 20 pct. til fods, ca. 16 pct. på cykel, ca. 6 pct. i bus og ca. 3 pct. med tog.

Udviklingen i antallet af ture pr. dag i Aarhus Kommune viser i perioden fra 1998 til 2014 en stigning fra godt 700.000 til knap 930.000 ture.

Ses der alene på fordelingen af ture indenfor Ringgaden konstateres det, at kun 35 pct. af turene foregår i bil, mens andelen af ture til fods, på cykel og med kollektiv transport er højere end for det samlede Aarhus.

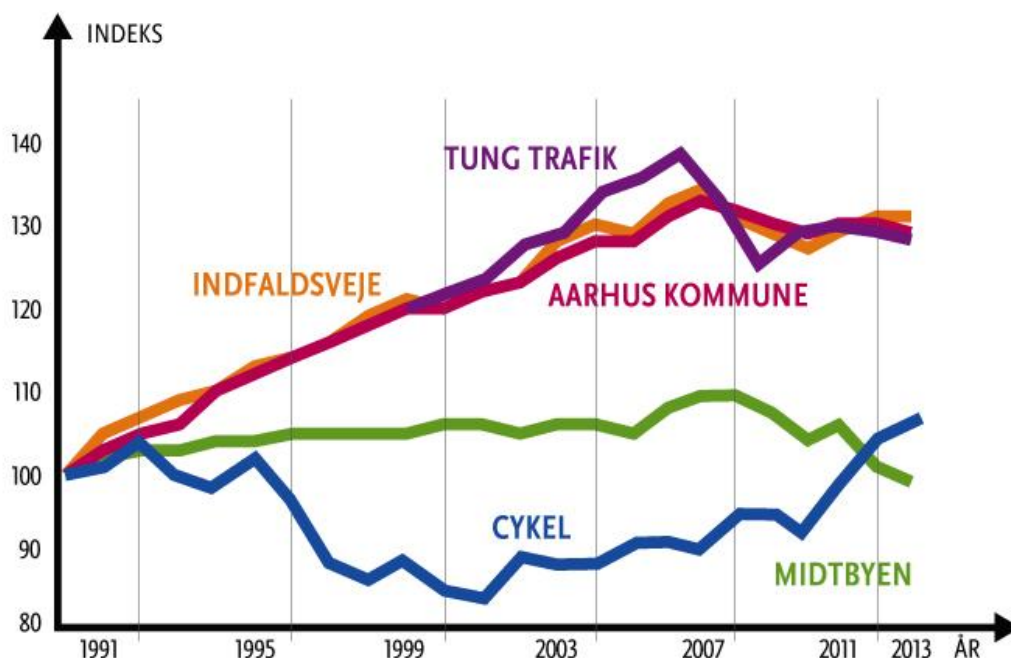
Hver aarhusianer transporterer sig i gennemsnit ca. 39 km om dagen, mens det tilsvarende tal på landsplan er ca. 40 km.

Transportvaneundersøgelsen er imidlertid omfattet af en række metodiske forbehold. Teknik og Miljø udarbejder af denne grund løbende kvalificerende analyser af mobilitetsbehov.

Udviklingen i trafik og mobilitetsbehov

Biltrafikken er i Aarhus Kommune som helhed steget med knap 30 pct. fra 1990 til i dag. Den største stigning i biltrafikken siden 1990 har været på indfaldsvejene og på vejene uden for Midtbyen, jf. figur 4.2.1.

Tabel 4.2.1: Indeks for udviklingen i bil-, tung trafik- og cykeltrafik – 1991-2013

Siden finanskrisen er der samlet set ikke sket de store ændringer i biltrafikken i Aarhus. Men det dækker over, at biltrafikken på indfaldsvejene er steget med ca. 4 pct. siden 2010, mens biltrafikken i Midtbyen er faldet med ca. 5 pct.

Det er i øvrigt ikke kun biltrafikken, der er steget. Cykeltrafikken i Aarhus er samlet set steget med 23 pct. i perioden siden 2000 – en del mere end på landsplan.

Primo 2016 vil foreligge en udvidet mobilitetsanalyse omfattende borgere bosat både uden og indenfor Aarhus Kommune, som vil kunne supplere den landsdækkende transportvaneundersøgelse.

I budgetforlig 2016 har Byrådet besluttet at tilføre den kollektive trafik 7,5 mio. kr. årligt fra tidspunktet for letbanens fulde drift som et led i tilpasning af busdriften til letbanens indførelse.

Teknik og Miljø fremsender et forslag til ny kollektiv trafikplan til byrådet ultimo 2015 med henblik på en offentlig høring af forslaget i vintermånederne.

Teknik og Miljø udarbejder en revideret cykelhandlingsplan. Byrådet har i budgetforlig 2016 afsat 22 mio. kr. til udmøntning af initiativerne heri.

Af budgetforlig 2015 fremgår det endvidere, at der i den nye cykelhandlingsplan skal afsættes midler til at afprøve nye typer af cykelstier i samarbejde med lokale kræfter. Konkret reserveres 5 af de 22 mio. kr. til en cykelsti mellem Solbjerg og Malling udført med stempel og uden belysning.

Yderligere afsættes 20 mio. kr. til etablering af kombinationsrejsefaciliteter og opgradering af standsningssteder. Kombinationsrejsefaciliteterne skal bidrage til let og effektiv omskiftning mellem cykel, bil, bus og letbane, mens opgradering af standsningsstederne skal bidrage til en øget fleksibilitet og komfort, der kan medvirke til at øge antallet af passagerer.

Mål 5.0: Vi skal sikre en effektiv og serviceminded drift (effekt mål)

Vi skal sikre en effektiv drift, med fokus på god service overfor borgere og erhvervsliv.

Delmål 5.1: [CME] Sagsbehandlingstiden for byggesager, miljøgodkendelser og husdyrsgodkendelser skal reduceres og brugernes tilfredshed skal højnes. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for byggesager bringes ned på under 90 pct. af landsgennemsnittet (effekt mål).

Status og forventet målopfyldelse:

Table 5.1: Sagsbehandlingstider og klager

	R 2013	R 2014	B 2015	B 2016
Succeskriterium I: Byggesagsbehandling (virksomheder) – tilfredsheds mål*	-	-	>80 %	>80 %
Succeskriterium II: Gns. tid, byggesager (intern tid, dage)***	20	<15	<15	<15
Succeskriterium III: Gns. tid for byggesager ift. landsgennemsnit***	113 %	<100 %	<100 %	<90 %
Succeskriterium IV: Klager over retlige spørgsmål i byggesager, hvor Teknik og Miljø underkendes	5 %	<20 %	<20 %	<20 %
Succeskriterium V: Miljøtilsyn – tilfredsheds mål**	-	-	>80 %	>80 %

*) Indsatsen skal gælde kommunikationen mellem borgeren/virksomheden og Byggeri.

**) Fokus er her kommunikationen mellem virksomhederne og afdelingen for virksomhedstilsyn. (VoJ)

***) Jf. budgetforlig 2016. Der gøres opmærksom på, at succeskriteriet " Gns. tid, byggesager (intern tid, dage)" samt " Gns. tid for byggesager ift. landsgennemsnit" er målt i forhold til landsgennemsnittet og derved ikke direkte sammenlignelige med Aarhus Kommunes servicemål.

Det fremgår af økonomiaftalen for 2015, at sagsbehandlingstiden for byggesager, miljøgodkendelser og husdyrsgodkendelser skal reduceres med en tredjedel frem mod 2016. Reduktionen skal blandt andet opnås gennem fastsættelse af servicemål. Sagsbehandlingstiden regnes fra ansøgningen er fuldt oplyst, til der er truffet afgørelse i sagen. En fuldt oplyst ansøgning betyder fra den dag, Aarhus Kommune har modtaget alle de nødvendige oplysninger, der er nødvendige, for at kunne behandle byggesager som fx tegninger og fuldmagter. De nationale servicemål som følge af økonomiaftalen for 2015 udarbejdes endeligt i efteråret 2015.

Ifølge bestemmelse 1.16. stk. 1 "Servicemål" i bygningsreglementet á 1. januar 2014, skal kommunalbestyrelsen hvert år i januar måned fastsætte og offentliggøre mål for kommunens sagsbehandlingstid ved behandlingen af en byggesag. Kommunalbestyrelsen skal som minimum fastsætte ét servicemål for byggesagsbehandlingen, men kan fastsætte flere.

Fremadrettet vil det være mere relevant at arbejde med de servicemål, som er fastlagt af Aarhus Kommune, og som offentliggøres hvert år i januar måned. Herigennem vil der være et mere nuanceret billede af udviklingen indenfor Byggeri, og der er tilgængelige data herfor, hvor der i højere grad er fokus på udviklingstendenser.

Servicemålene for Aarhus Kommune for 2015 er opdelt i fem kategorier afhængig af bygnings-typen:

Kategori	Servicemål*
1: Simple konstruktioner(carporte)	15 dage.
2: Enfamiliehuse	15 dage.
3: Industri og lagerbebyggelse samt jordbrugets avls- og driftsbygninger af begrænset kompleksitet	30 dage.
4: Andre faste konstruktioner m.v.(mobilmaster)	15 dage.
5: Øvrigt erhvervs- og etagebyggeri	45 dage.

*) Der gøres opmærksom på, at servicemål er opgjort i forhold til intern tid.

Der er afsat 5 mio. kr. i 2015 og 2016 til den midlertidige indsats i forhold til byggesagsbehandling.

Teknik og Miljø har styrket byggesagsbehandlingen og gennemfører i 2015 og 2016 en digitalisering af byggesagsbehandlingen.

Dette betyder, at der bliver oparbejdet et underskud, som forudsættes afdraget over en år-række. Med henblik på at finansiere afdraget og fastholde en styrket indsats på byggesagsområdet har Byrådet i budgetforlig 2016 besluttet at tilføre området 3 mio. kroner årligt. Byrådet forventer, at de nye initiativer vil resultere i kortere sagsbehandlingstider, højere kvalitet i afgørelserne og en samlet reduktion i de ressourcer, som anvendes af ansøgere og på sigt også Aarhus Kommune.

Konkret forventer Byrådet, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid kan bringes ned på under 90 pct. af landsgennemsnittet.

Teknik og Miljø behandler relativt få sager vedrørende såvel husdyrsgodkendelser (5-7 sager pr. år) som miljøgodkendelser (10-20 sager pr. år).

Miljøgodkendelser skal være færdigbehandlet til "rette tid". Det betyder, at godkendelsen er meddelt, når virksomheden skal bruge den. Der er således ikke et fast mål for sagsbehandlingstiden, idet sagsforløbet tilpasses virksomhedens behov. For at opfylde dette servicemål er der fastsat følgende delmål: Der tilbydes et indledende møde inden for 5 arbejdsdage efter virksomhedens første henvendelse. Der aftales desuden et møde inden for 10 arbejdsdage efter ansøgningens modtagelse, og den endelige godkendelse meddeles til det aftalte tidspunkt og har en kvalitet, der opfylder kravene i kommunens certificerede kvalitetsstyringssystem.

I forlængelse af økonomaftalen for 2015 indføres en ny anmeldeordning for miljøgodkendelser og ny branchebekendtgørelse for maskinværksteder (lovforslag L 126). Målet er, at den nye anmeldeordning skal træde i kraft pr. 1. januar 2016. Med den nye anmeldeordning indføres et digitalt ansøgningssystem i Byg og Miljø til miljøgodkendelser, og der indføres mål om samtidighed mellem miljøgodkendelse og spildevandstilladelse samt VVM-screening. Den nye ordning forventes at medføre behov for justering af kommunernes arbejdsprocesser omkring miljøgodkendelser.

I forbindelse med bekendtgørelsespakken vedrørende ny anmeldeordning indføres samtidig krav til kommunerne om indberetning af en række oplysninger om tilsyns- og miljøgodkendesamarbejdet til en ny offentlig portal (DMA). Indførelsen af kravet er en opfølgning på anbefalingerne fra Virksomhedsudvalg II og har til formål, at gøre data tilgængelige for myndigheder, borgere og virksomheder. Disse omfatter blandt andet tilsynsrapportdata og meddelte miljøgodkendelser samt indberetning af visse stamdata for virksomheder og krav om løbende indberetning af data om tilsyn, som derved skal erstatte den årlige indberetning af det enkelte års miljøtilsyn og miljøgodkendelser til Miljøstyrelsen.

Udover sagsbehandlingstiden er et vigtigt fokusområde borgere og virksomheders oplevede tilfredshed. Derfor gennemføres tilfredshedsmålinger på de ovennævnte områder, og tilfredsheden hæves fra år til år med 2015 som baseline.

3. Særlige indsatsområder

3.1 Hensigtserklæringer i budget 2016-2019

Ved opførelse af almene pleje- og ældreboliger og ved tildeling af kvoter til almene familie- og ungdomsboligbyggerier skal Sociale Forhold og Beskæftigelse, Sundhed og Omsorg samt Teknik og Miljø overveje muligheden for at indarbejde elementer fra de 11 forslag fra borgerne, som Medborgerskabsudvalget har udvalgt.

Teknik og Miljø igangsætter sammen med Kultur og Borgerservice en proces med henblik på - om nødvendigt - at justere kommuneplanen i området omkring Frendsvang.

Teknik og Miljø udarbejder en revideret cykelhandlingsplan med henblik på at have et opdateret beslutningsgrundlag, når midlerne skal udmøntes til cykelhandlingsplanen.

Teknik og Miljø igangsætter et arbejde med en struktureret gennemgang af udvalgte buslinjer - især A-buslinjerne - med henblik på at afdække mulighederne for at arbejde med udvalgte elementer af BRT-konceptet.

4. Beskrivelse af ydelser

Teknik og Miljø er ansvarlig for en bred vifte af opgaver, herunder:

- Kommuneplan, byplanlægning og lokalplaner
- Jordkøb og byggemodninger
- Byggesager og ejendomsbeskatning
- Udvikling af byrummet
- Tilsynet med almene boligorganisationer, støttet nybyggeri og byfornyelse
- Trafikal infrastruktur
- Trafiksikkerhed, trafikmiljø og parkering
- Drift af vejanlæg
- Bestilling af kollektiv trafik
- Naturplanlægning og -beskyttelse
- Skove, parker og legepladser
- Vand- og spildevandsplanlægning og myndighedsopgaver på området
- Virksomhedstilsyn, miljøtilsyn og miljøvagt, samt forurenede grunde
- Vandløbstilsyn og badevandskontrol
- Kirkegårde
- Kolonihaver
- Skadedyrsbekæmpelse
- Kommunale administrationsbygninger
- Udleje af kommunale lejemål, landbrugsjord m.v.
- Anvisning af boliger til børnefamilier i akut bolignød, ved genhusninger o.l.
- Fjernvarmeforsyning
- Renovation, genbrugsstationer og diverse genanvendelsesordninger
- Drift af affaldsforbrændingsanlæg og andre bortskaffelsesanlæg

Fra 1. januar 2016 er brand- og redningsberedskabet ikke længere en del af Teknik og Miljø, da det er overgået til et § 60-selskab i samarbejde med Skanderborg, Odder og Samsø kommuner.

5. Organisation

Teknik og Miljø er organiseret i fire centre og et ledelsessekretariat¹:

- Center for Administration og Ejendomme (*, i)
- Center for Byens Anvendelse (0)
- Center for Byudvikling og Mobilitet (*)
- Center for Miljø og Energi (*, t)
- Ledelsessekretariatet.

Note: Hvert center og stabsfunktion er decentraliseret. Flere centre har herudover ikke-decentraliserede driftsområder (*). Enkelte forvaltninger er takstfinansierede, helt eller delvist (t), 0-budgetterede (0) eller indtægtsbudgetterede (i).

Der er etableret en intern bestiller-udfører model mellem "Center for Byens Anvendelse/Drift og myndighed" samt en række andre kommunale forvaltninger på den ene side og Natur og Vej Service på den anden side. Størsteparten af Natur og Vej Services opgaver konkurrenceudsættes dermed via udbud. Natur og Vej Service er en del af Center for Byens Anvendelse.

Borger- og brugerinddragelse er relevant i forbindelse med mange af Teknik og Miljø's opgaver. Det sker via mere traditionelle tiltag (høringer, borgermøder, inddragelse af fællesråd), via medborgerskabsinitiativer af meget forskellig karakter og via løbende undersøgelser af borgernes og brugernes tilfredshed med de leverede ydelser.

6. Supplerende nøgletal

Tabellerne nedenfor viser udvalgte nøgletal for Teknik og Miljø. Ikke alle nøgletal opgøres hvert år, hvorfor der kan være brud i tidsserier.

Nøgletallene er ikke budgetlagte, så der vises ikke afvigelser mellem budget og regnskab.

Center for Administration og Ejendomme:

	2010	2011	2012	2013	2014
Boliglejemål*					
Antal ledigblevne lejemål i alt	144	158	158	124	107
Udlejning til genhusninger	26	35	45	26	0
Udlejet til flygtninge og indvandrere	0	0	0	25	21
Udlejet til akutte boligansøgere	39	39	42	28	37
Boliger til studerende (Skejby Vænge)	79	69	71	45	49
Ikke udlejet, gns. antal dage	6	8	2	6	5
Gennemsnitlig ledighedsprocent	0,4 %	0,4 %	0,2 %	0,5 %	0,4 %
Erhvervslejemål*					
Antal ledigblevne erhvervslejemål	6	9	12	10	7
Ikke udlejet, gns. antal dage	70	67	42	150	165
Gennemsnitlig ledighedsprocent	0,5 %	0,2 %	0,7 %	1,2 %	1,3 %

*) Der er tale om et oplysningstal, som beskriver den omsætning, der har været i lejlighederne. Lejlighederne bliver ledige, når lejerne flytter og siger deres lejemål op. Center for Administration og Ejendomme har ingen indflydelse herpå og nøgletallet vurderes derfor ikke relevant til afrapportering.

Udlejet til akutte boligansøgere

Lejlighederne bliver ledige, når beboerne vælger at flytte, og som det fremgår af tabellen, ændrer antallet sig en del over årene. De lejligheder, som ikke udlejes til flygtninge/indvandrere, bliver udlejet til akutte boligansøgere.

Udlejet til studerende (Skejby Vænge)

Anvisningen af ledigblevne boliger på Skejby Vænge sker fra Kollegiekontoret, som også anviser boliger til alle kommunens kollegier.

Erhvervslejemål

Ejendomme råder over ca. 230 erhvervslejemål. Hertil kommer administration af Træskibs-, Fiskeri- og Lystbådehavnen for Kultur og Borgerservice.

Center for Byens Anvendelse:

Trafik og vintertjeneste	2010	2011	2012	2013	2014
Trafikudvikling, Aarhus, indeks 100=2008*	97	98	98	97	98
Trafikudvikling, Hele landet, (indeks 100=2008)*	98	99	99	100	102
Samlet energiforbrug (GWh) til vejbelysning	16,6	17,4	16,9	16,9**	15,6**
Forbrug af salt, gram pr. m ² off. vejnet	14	11,4	10,4	10,5	11,05
Vedligeholdelse af kørebaner (inkl. stier), kr. pr. indbygger	162,5	184,7	185,3	173,4	173,1
Vedligeholdelse af fortove (inkl. stier), kr. pr. indbygger	37,5	51,6	58,3	56,2	74,4
Vintervedligeholdelse, kr. pr. indbygger	250,5	124,4	104,3	115	90
Renholdelse, kr. pr. indbygger	59,7	58,7	58,8	58,2	55,9
Vedligehold af kørebaner, kr. pr. 10 m ²	49,4	56,8	66,4	62,4	56,6
Vedligehold af fortove, kr. pr. 10 m ²	58,6	81,8	93,7	91,6	116,9

*) Tal for 2015 foreligger medio 2016. Disse indekstal er ikke anvendt i delmål 4.2.

**) I 2013 har Center for Byens Anvendelse (tidl. Trafik og Veje) været i gang med etablering af afregningsmålere for gadebelysningen i Aarhus Kommune. Arbejdet forventes færdiggjort i 2. kvartal 2014. Dvs. at afregning for elforbrug for gadebelysningen går fra et beregnet forbrug til et målt forbrug. I den forbindelse har det ikke været praktisk muligt at angive et korrekt årsforbrug af el til gadebelysning. Det forventes at forbruget i 2013 er i samme størrelsesorden som i 2012. Tal for 2014 er opgivet af DONG. Pga. overgang fra beregnet til målt elforbrug er der usikkerhed behæftet med tallet grundet indsvingning af acontoforbrug og opsamling af årsopgørelser.

	2010	2011	2012	2013	2014
Kirkegårde					
Begravelser (antal)	132	119	114	141	131
Kremationer (antal)	2.280	2.398	2.461	2.483	2.414
Omkostningsdækning, kirkegårde, renholdelse af gravsteder	90 %	103,8	101,7	101	102
Omkostningsdækning, kirkegårde, renholdelse af begravelser	93 %	138,6	100,35	111	112
Omkostningsdækning, kirkegårde, urnenedsættelser	105 %	81,1	75,1	79	80
Højtideligheder, Nordre Kirkegård (antal)	67	74	71	74	63
Højtideligheder, Vestre Kirkegård (antal)	681	566	639	592	579

Center for Byudvikling og Mobilitet:

	2010	2011	2012	2013	2014
Jordforsyning					
Solgte parcelhusgrunde (antal)	190	70	55	94	150
Solgte storparceller (antal boliger)	40	71	100	100	350
Solgte erhvervsparceller (ha)	13,9	7,9	0	4,1	0

Opkøb og salg af arealer	R 2013	R 2014	B 2015	B 2016
Jordkøb (fire års gennemsnit), (ha)	32	20	50	50
Jordsalg (ti års gennemsnit), (ha)	53	52	50	50
Beholdning, parcelhusgrunde (stk.)*	164	150	100	100
Beholdning, storparceller (stk.)**	692	351	300	300
Beholdning, erhvervsarealer til salg (ha)***	111,7	111,7	50	50

*) Beholdningen af parcelhusgrunde opgøres i antallet af grunde til frit salg. Det vil sige grunde, som har været i offentligt udbud, men ikke blev solgt under udbudsrunder. Grundene kan derfor sælges til en fast pris i takt med, at der vises interesse for køb af grundene.

**) Beholdningen af storparceller opgøres i boligenheder (etage m²: 120 m² = x enheder).

En boligenhed er opgjort til 120 m². Der er tidligere regnet med boligenheder på 80 m² - det vurderes at være for lavt i forhold til nutidige standarder. I opgørelsen er medtaget salgbar storparceller. Det vil sige storparceller, som er byggemodnet og derfor kan udbydes til salg i takt med, at der er efterspørgsel i markedet.

***) Beholdningen af erhvervsgrunde opgøres i ha. Der er alene medtaget erhvervsgrunde til frit salg. Det vil sige grunde, som har været i offentligt udbud, men ikke blev solgt under udbudsrunderen. Grundene kan derfor sælges til en fast pris i takt med, at der vises interesse for køb af grundene.

	2010	2011	2012	2013	2014
Støttet byggeri					
Godkendte "skema B"-sager *)	92 %	81 %	50 %	100 %	100 %

*) Kommunalt tilsagn til igangsættelse af alment byggeri. Nøgletallet afspejler i hvilket omfang Teknik og Miljø får igangsat alment nybyggeri senest året efter kvoteåret.

Center for Miljø og Energi:

	2010	2011	2012	2013	2014
Byggesager*					
Byggesager (antal modtaget)	4.303	3.446	3.418	3.907	4.589
Byggesager (antal afgjorte)*					

*) Tal er opgjort fra og med 2015.

	2010	2011	2012	2013	2014
Miljøtilsyn					
Miljøtilsyn, virksomheder (antal)	271	195	219	228	216
Miljøtilsyn, landbrug (antal) rutinetilsyn ¹⁾	83	92	62	50	73
Miljøtilsyn, landbrug (antal) rutinetilsyn plus klagesagskontroller o.l. ²⁾	143	190	126	42	89

1) For Miljøtilsyn, landbrug er opgørelsen tilføjet det antal lovbestemte, rutinetilsyn, der er udført pr. år. Derudover er tallet for samtlige tilsyn udført pr. år opgjort som tidligere. Det indeholder bl.a. tilsyn i forbindelse med klagesager.

2) Opgørelsesmetoden vedr. klager er ændret, således at antallet fra og med 2014 omfatter alle journaliserede klager.

	2010	2011	2012	2013	2014
Affald*					
Boligheder i alt	158.612	159.699	162.024	165.821	167.118
Boligheder i alt, vægtet	113.285	114.216	115.897	118.225	119.121
Dagrenovation fra private husstande, tons	70.460	71.277	71.217	71.154	71.115
Samlet beholdervolumen, m ³	766.163	776.689	796.936	814.632	827.263
Affald på genbrugsstationerne, tons	120.086	128.666	116.965	122.018	131.470
Forbrændingsanlægget					
Tilførte mængder	236.675	240.503	243.747	238.543	237.202
Fraførte mængder	51.808	54.809	56.192	55.103	55.321
Farligt affald og Øvrige anlæg					
Farligt affald, Modtaget affald, tons	1.381	1.744	1.990	1.706	1.862
Behandlingsanlæg for byggeaffald, tons	69.670	79.783	76.275	93.076	122.497
Komposteringsanlæg for haveaffald, tons	41.206	44.459	45.917	44.367	48.749
Varmeplan Aarhus					
Salg af varme, GWh	3.631	3.155	3.287	3.285	2.867
Køb/Produktion af varme, GWh*	3.762	3.265	3.410	3.376	2.751
Tab mv., GWh	131	110	123	91	116
Varme					
Salg af varme, GWh	2.107	2.194	1.962	2.247	1.838
Køb/produktion af varme, GWh*	2.871	2.486	2.589	2.621	2.302
Varmetab mv., GWh	764	292	627	374	464
Tilsluttet areal, mio. m ²	19,5	19,8	20,0	20,3	20,7
Afregnede installationer, antal	50.792	51.610	52.231	53.111	53.588

*) Nøgletallene for varmekøb og køb er vurderet ud fra et normalår, hvor det enkelte år ofte ikke er et normalår.

Produktivitetstal for Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø

	R 2012	R 2013	R 2014	B 2015	B 2016
Produktivitetsmål I: Byggesager pr. medarbejder*	82	89	76**)	87	95
Produktivitetsmål II: Antal påstigninger pr. køreplantime	***)	63,7	63,9	63,3	63

*) Produktivitetstallet skal ses i forhold til hvilken kategori, den enkelte sag tilhører.

***) Baseret på bemanning 1. januar 2015, hvorfor belastningen pr. medarbejder i årsgennemsnit har været højere, idet der i 2014 er sket en opnormering, som er effektueret pr. 1. november 2014.

***) Der foreligger ingen data for det pågældende år.

7. Ressourcer

Organisationsændringen i 2014 har medført en ændret fordeling af drifts- og anlægsudgifter samt personaleantallet mellem sektorerne 2.00, 2.10, 2.30, 2.40 og 2.70. Sektor 2.20 Planlægning og Byggeri er nedlagt. Der er endvidere foretaget en fordeling af sektorernes opsparring ultimo 2014, jf. regnskabsaflæggelsen for 2014.

Nedenstående budgettal indeholder den sektorfordelte besparelse jf. budgetforliget for 2016-2019. Fordelingen mellem sektorer kan blive ændret, når den endelige udmøntning af besparelserne er vedtaget. Af samme årsag er der ikke foretaget indregning af eventuelle personale-reduktioner.

Sektor 2.00 Administration

7.1 Tidligere år

Sektorens regnskabsresultat for årene 2011 til 2014 og budget for 2015:

	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	B 2015
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	13.058	41.628	40.146	41.626	44.219
Nettoanlægsudgifter	12.671	0	0	0	0
Gennemsnitl. personaleforbrug	74,1	73,9	71,7	71,1	72,0

Stigningen i nettoudgifterne fra 2011 til 2012 skyldes ophør af nettobudgettering af fællesadministrationen i forhold til de skattefinansierede sektorer.

Pr. oktober 2013 er der overført fem medarbejdere i forbindelse med samling af fælles it-funktion og fælles indkøb.

I juni 2015 overføres to medarbejdere fra Administration til Opkrævningen i forbindelse med overdragelse af inkassopgaver.

7.2 Kommende år

Sektorens budget for 2015 til 2019:

	B 2015*	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	44.219	47.052	45.043	43.614	43.622
Nettoanlægsudgifter	0	0	0	0	0
Gennemsnitl. personaleforbrug	72,0	80,0	80,0	80,0	80,0

*) Budget 2015 er fremskrevet til 2016-priser med KL's vægtede fremskrivningsprocenter

Sektorens ramme, overskud/underskud og status for 2015 til 2019:

Undersektor 2.01 Administration:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	44.750	45.329	44.180	43.621	43.629
Nettobudget	50.047	47.052	45.043	43.614	43.622
Forventet overskud/underskud ²⁾	-5.297	-1.723	-863	7	7
Status, ultimo ³⁾	8.592	6.869	6.006	6.013	6.020

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015: 13.889

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

I perioden 2015-2017 er der indarbejdet et forbrug af opsparingen på i alt 5,09 mio. kr. til finansiering af IT-springet.

Sektor 2.10 Byudvikling og Mobilitet

7.1 Tidligere år

Sektorens regnskabsresultat for årene 2011 til 2014 og budget for 2015:

	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	B 2015
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	0	6.036	29	6.602	2.985
Nettoanlægsudgifter	7	85.225	-56.727	-294.638	-207.096
Gennemsnitl. personaleforbrug	-	17,5	16,2	14,0	15,0

Sektoren blev oprettet pr. 1. januar 2012 ved overførsel af i alt 16 medarbejdere fra sektor 2.00 Administration og 2.20 Planlægning og Byggeri.

7.2 Kommende år

Sektorens budget for 2015 til 2019:

	B 2015*	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	2.985	307.387	302.165	320.217	316.596
Nettoanlægsudgifter	-207.096	-50.079	-121.886	-90.267	-85.951
Gennemsnitl. personaleforbrug	15,0	86,6	86,6	86,6	86,6

*) Budget 2015 er fremskrevet til 2016-priser med KL's vægtede fremskrivningsprocenter

Sektorens ramme, overskud/underskud og status for 2015 til 2019:

Undersektor 2.11 Byudvikling:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	37.817	39.972	39.742	39.513	39.520
Nettobudget	37.786	39.972	39.742	39.514	39.521
Forventet overskud/underskud ²⁾	31	0	0	-1	-1
Status, ultimo ³⁾	-2.340	-2.340	-2.340	-2.341	-2.342

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015: -2.371

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Undersektor 2.13 Kollektiv Trafik:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	224.670	241.524	234.170	238.720	238.361
Nettobudget	224.670	241.524	235.533	253.813	250.185
Forventet overskud/underskud ²⁾	0	0	-1.363	-15.093	-11.824
Status, ultimo ³⁾	8.970	8.970	7.607	-7.486	-19.310

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015: 8.970

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Sektor 2.30 Byens Anvendelse**7.1 Tidligere år**

Sektorens regnskabsresultat for årene 2011 til 2014 og budget for 2015:

	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	B 2015
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	409.761	442.985	421.771	348.775	439.731
Nettoanlægsudgifter	487.967	366.048	243.875	274.415	173.263
Gennemsnitl. personaleforbrug	98,4	102,8	102,3	104,6	93,5

7.2 Kommende år

Sektorens budget for 2015 til 2019:

	B 2015*	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	439.731	241.046	236.145	230.550	230.387
Nettoanlægsudgifter	173.263	485.413	256.293	255.662	265.907
Gennemsnitl. personaleforbrug	93,5	125,2	125,2	125,2	125,2

*) Budget 2015 er fremskrevet til 2016-priser med KL's vægtede fremskrivningsprocenter

Sektorens ramme, overskud/underskud og status for 2015 til 2019:

Sektor 2.31 Vejdrift:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	182.959	186.972	183.118	179.432	180.038
Nettobudget	182.959	187.008	183.183	179.519	180.125
Forventet overskud/underskud ²⁾	0	-36	-65	-87	-87
Status, ultimo ³⁾	-4.879	-4.915	-4.980	-5.068	-5.155

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015 er -4.879 t.kr.

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Undersektor 2.33 P-kontrol:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	-3.016	-3.057	-3.057	-3.057	-3.057
Nettobudget	-3.016	-3.024	-3.024	-3.024	-3.024
Forventet overskud/underskud ²⁾	0	-33	-33	-33	-33
Status, ultimo ³⁾	-5.069	-5.102	-5.135	-5.168	-5.201

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015: -5.069

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Undersektor 2.36 Grønne Områder:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	66.742	57.063	55.989	54.065	53.301
Nettobudget	64.422	57.062	55.986	54.056	53.286
Forventet overskud/underskud ²⁾	2.320	1	3	10	14
Status, ultimo ³⁾	4.520	4.522	4.525	4.534	4.548

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015: 2.200

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Sektor 2.40 Miljø og Energi**7.1 Tidligere år**

Sektorens regnskabsresultat for årene 2011 til 2014 og budget for 2015:

	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	B 2015
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	125.999	127.582	139.715	124.888	122.922
Nettoanlægsudgifter	22.444	10.722	2.589	930	7.960
Gennemsnitl. personaleforbrug	102,4	107,7	112,4	112,6	107,0

7.2 Kommende år

Sektorens budget for 2015 til 2019:

	B 2015*	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	122.922	94.573	86.429	82.771	82.786
Nettoanlægsudgifter	7.960	8.470	24.423	14.026	0
Gennemsnitl. personaleforbrug	107,0	127,0	105,0	103,0	102,0

*) Budget 2015 er fremskrevet til 2016-priser med KL's vægtede fremskrivningsprocenter

Sektorens ramme, overskud/underskud og status for 2015 til 2019:

Undersektor 2.41 Miljø og Energi, myndighed:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	85.128	85.446	84.351	80.692	80.707
Nettobudget	85.128	85.446	84.351	80.692	80.707
Forventet overskud/underskud ²⁾	0	0	0	0	0
Saldokorrekktioner	-2.666				
Status, ultimo ³⁾	-2.296	-2.296	-2.296	-2.296	-2.296

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015: 370 t.kr.

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Undersektor 2.48 Byggeri:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	4.753	7.679	2.631	2.631	2.631
Nettobudget	9.353	9.679	2.631	2.631	2.631
Forventet overskud/underskud ²⁾	-4.600	-2.000	0	0	0
Saldokorrekktioner	4.347	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	4.094	2.095	2.095	2.095	2.095

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015: 4.347 t.kr.

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Sektorens udlægskonto (mellemlægning med kommunekassen) for 2015-2019:

Undersektor 2.42 Miljø og Energi, anvisning af jord, drift, takstfinansieret:

	B 2015 ¹⁾	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	<i>- 1.000 kr. / løbende priser</i>				
Udlægskonto, primo ²⁾	-2.417	-2.992	-3.620	-4.260	-4.912
Nettoudgifter i alt 2015-priser	-575	-628	-628	-628	-628
PL-fremskrivning af nettoudg. ³⁾			-13	-25	-36
Øvrige korrektioner					
Udlægskonto, ultimo	-2.992	-3.620	-4.260	-4.912	-5.576

1) "Udlægskonto, primo" i 2015 er lig "udlægskonto, ultimo" i 2014, som den er opgjort i regnskabet for 2014.

2) Gæld angives med plus.

3) PL-fremskrivning: 2015-16: 1,6%; 2016-2017: 2,0%; 2017-18: 1,9%; 2018-19: 1,9%.

Sektor 2.50 Ejendomme**7.1 Tidligere år**

Sektorens regnskabsresultat for årene 2011 til 2014 og budget for 2015:

	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	B 2015
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	-75.359	-79.686	-63.940	-22.707	-43.085
Nettoanlægsudgifter	77.496	17.824	55.194	92.043	174.332
Gennemsnitl. personaleforbrug	141,8	119,1	130,5	139,8	146,0

7.2 Kommende år

Sektorens budget for 2015 til 2019:

	B 2015*	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	-43.085	-41.979	-42.514	-43.657	-43.920
Nettoanlægsudgifter	174.332	186.352	207.636	166.162	133.384
Gennemsnitl. personaleforbrug	146,0	139,0	139,0	139,0	139,0

*) Budget 2015 er fremskrevet til 2016-priser med KL's vægtede fremskrivningsprocenter

Sektorens ramme, overskud/underskud og status for 2015 til 2019:

Undersektor 2.51 Ejendomme:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	-41.647	-42.006	-42.537	-43.674	-43.936
Nettobudget	-42.737	-41.897	-42.432	-43.576	-43.838
Forventet overskud/underskud ²⁾	1.090	-109	-105	-98	-98
Status, ultimo ³⁾	-2.029	-2.138	-2.243	-2.341	-2.439

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo: -3.119

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Sektor 2.60 Aarhus Brandvæsen**7.1 Tidligere år**

Sektorens regnskabsresultat for årene 2011 til 2014 og budget for 2015:

	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	B 2015
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	62.363	60.068	60.071	56.253	59.336
Nettoanlægsudgifter	981	1.535	1.852	1.528	0
Gennemsnitl. personaleforbrug	96,8	93,2	91,7	93,1	93,0

7.2 Kommende år

Sektorens budget for 2015 til 2019:

	B 2015*	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	59.336	74.739	76.262	65.857	61.168
Nettoanlægsudgifter	0	5.000	-61.000	5.000	5.000
Gennemsnitl. personaleforbrug	93,0	0,0	0,0	0,0	0,0

*) Budget 2015 er fremskrevet til 2016-priser med KL's vægtede fremskrivningsprocenter

Aarhus Brandvæsen er pr. 1. januar 2016 overgået til et §60-selskab, Østjyllands Brandvæsen, der er et samarbejde mellem kommunerne i Odder, Skanderborg, Samsø og Aarhus.

Sektorens ramme, overskud/underskud og status for 2015 til 2019:

Undersektor 2.61 Aarhus Brandvæsen:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	58.153	74.738	76.260	65.856	61.167
Nettobudget	58.155	74.739	76.262	65.857	61.168
Forventet overskud/underskud ²⁾	-2	-1	-2	-1	-1
Status, ultimo ³⁾	135	134	132	131	130

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015: 137

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Sektor 2.70 Natur og Vej Service**7.1 Tidligere år**

Sektorens regnskabsresultat for årene 2011 til 2014 og budget for 2015:

	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	B 2015
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	1.552	20.643	4.179	38	2.952
Nettoanlægsudgifter	4.040	0	0	0	0
Gennemsnitl. personaleforbrug	282,6	252,3	251,9	263,0	252,0

7.2 Kommende år

Sektorens budget for 2015 til 2019:

	B 2015*	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	2.952	355	355	355	355
Nettoanlægsudgifter	0	0	0	0	0
Gennemsnitl. personaleforbrug	252,0	245,3	245,3	245,3	245,3

*) Budget 2015 er fremskrevet til 2016-priser med KL's vægtede fremskrivningsprocenter

Sektorens ramme, overskud/underskud og status for 2015 til 2019:

Undersektor 2.71 Natur og Vej Service:

	B/R 2015	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	1.000 kr. i 2015-priser	- 1.000 kr. i 2016-priser -			
Forventet ramme ¹⁾	347	355	355	355	355
Nettobudget	357	355	355	355	355
Forventet overskud/underskud ²⁾	-10	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	-15.809	-15.809	-15.809	-15.809	-15.809

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2015 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud). Status primo 2015: -15.799

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Sektor 2.90 AffaldVarme Aarhus**7.1 Tidligere år**

Sektorens regnskabsresultat for årene 2011 til 2014 og budget for 2015:

	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	B 2015
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	-299.068	-105.100	-235.544	24.974	-7.731
Nettoanlægsudgifter	55.198	148.308	168.961	308.594	1.046.947
Gennemsnitl. personaleforbrug	274,9	276,7	294,7	297,8	314,9

Stigningen i personaleantallet fra 2012 til 2013 er ikke et udtryk for en reel stigning, men skyldes en ændret opgørelse af antallet af medarbejdere som følge af overgangen til nyt løn-system.

Personaletallet stiger til 314,9 i 2015 bl.a. som følge af overtagelse af fire kundemedarbejdere pga. ophør af samarbejdsaftale med Århus MiljøCenter og overtagelse af fem medarbejdere fra Østjysk Halmvarme.

7.2 Kommende år

Sektorens budget for 2015 til 2019:

	B 2015*	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. i 2016-priser - - antal fuldtidsansatte -				
Nettodriftsudgifter	-7.731	-122.476	-129.783	-132.556	-146.640
Nettoanlægsudgifter	1.046.947	789.707	287.898	106.232	93.519
Gennemsnitl. personaleforbrug	314,9	332,0	332,0	332,0	332,0

*) Budget 2015 er fremskrevet til 2016-priser med KL's vægtede fremskrivningsprocenter

Sektorens udlægskonto (mellemlægning med kommunekassen) for 2015-2019:

Undersektor 2.91 og 2.92 Affald, drift og anlæg

	B 2015 ¹⁾	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. / løbende priser				
Udlægskonto, primo ²⁾	223.832	222.052	287.720	342.259	362.583
Nettoudgifter i alt 2016-priser	-4.720	65.668	53.470	19.554	4.622
PL-fremskrivning af nettoudg. ³⁾		0	1.069	770	273
Øvrige korrektioner	2.940				
Udlægskonto, ultimo	222.052	287.720	342.259	362.583	367.479

1) "Udlægskonto, primo" i 2015 er lig "udlægskonto, ultimo" i 2014, som den er opgjort i regnskabet for 2014.

2) Gæld angives med plus.

3) PL-fremskrivning: 2015-16: 1,7%; 2016-2017: 2,0%; 2017-18: 1,9%; 2018-19: 1,9%.

Undersektor 2.93 og 2.94 Varmeplan Aarhus

	B 2015 ¹⁾	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	- 1.000 kr. / løbende priser				
Udlægskonto, primo ²⁾	503.301	1.799.854	2.257.427	2.342.317	2.297.374
Nettoudgifter i alt 2016-priser	1.296.553	457.573	83.225	-43.240	-50.347
PL-fremskrivning af nettoudg. ³⁾		0	1.665	-1.703	-2.977
Øvrige korrektioner					
Udlægskonto, ultimo	1.799.854	2.257.427	2.342.317	2.297.374	2.244.050

1) "Udlægskonto, primo" i 2015 er lig "udlægskonto, ultimo" i 2014, som den er opgjort i regnskabet for 2014.

2) Gæld angives med plus.

3) PL-fremskrivning: 2015-16: 1,7%; 2016-2017: 2,0%; 2017-18: 1,9%; 2018-19: 1,9%.

Undersektor 2.95 og 2.96 Varme

	B 2015 ¹⁾	B 2016	BO 2017	BO 2018	BO 2019
	<i>- 1.000 kr. / løbende priser</i>				
Udlægskonto, primo ²⁾	109.100	504.440	648.431	670.279	667.539
Nettoudgifter i alt 2016-priser	397.352	143.991	21.420	-2.637	-7.396
PL-fremskrivning af nettoudg. ³⁾		0	428	-104	-437
Øvrige korrektioner	-2.012				
Udlægskonto, ultimo	504.440	648.431	670.279	667.539	659.705

1) "Udlægskonto, primo" i 2015 er lig "udlægskonto, ultimo" i 2014, som den er opgjort i regnskabet for 2014.

2) Gæld angives med plus.

3) PL-fremskrivning: 2015-16: 1,7%; 2016-2017: 2,0%; 2017-18: 1,9%; 2018-19: 1,9%.